

4 mei 2011

Bijlage persbericht: Gevolgen Bazel III voor Nederlandse banken significant maar te overzien

In de kwantitatieve impactanalyse die de Nederlandsche Bank (DNB) eind vorig jaar in samenwerking met het Bazels Comité van banktoezichthouders en de European Banking Authority (EBA, voorheen CEBS) heeft uitgevoerd, is geraamd hoeveel kapitaal en liquiditeit gedurende de meerjarige overgangsfase naar het nieuwe toezichtsraamwerk Bazel III zal moeten worden opgebouwd om aan de nieuwe kapitaals- en liquiditeitsvereisten te voldoen. In totaal hebben 25 Nederlandse instellingen hieraan deelgenomen, waarvan 18 instellingen in de geaggregeerde resultaten van het Bazels Comité en EBA zijn meegenomen.

De impact van het nieuwe toezichtraamwerk voor banken, Bazel III, op het Nederlandse bankwezen is significant, maar kan goed worden opgevangen met winstinhouding en geleidelijke aanpassingen in de fundingprofielen. Het betreft balansgegevens die betrekking hebben op december 2009. Als we de impactstudie op dit moment zouden overdoen, dan zouden we zien dat banken in de tussentijd kapitaal- en liquiditeitsbuffers hebben opgespaard. In bredere zin geldt dat banken door middel van aanpassingen in het bedrijfsmodel, zoals afbouw van risicovolle activiteiten in het handelsboek, eveneens stappen voorwaarts kunnen maken. DNB zal de komende jaren de transitie van banken richting tijdige compliance met Bazel III nauwkeurig monitoren en waar nodig bijsturen.

Uit de impactanalyse blijkt dat bij toepassing van de Bazel III-vereisten op de cijfers van ultimo 2009 de Nederlandse grootbanken de belangrijkste maatstaf voor het kernkapitaal, de zogenoemde *common equity tier 1* (of CET1) zien dalen van 9,3% naar 5,8% (tabel 1). Hiermee voldoet de gemiddelde kapitaalratio van de grootbanken aan het nieuwe minimum van 4,5% dat per 1 januari 2015 bereikt moet worden.

Bazel III introduceert tevens een additionele *kapitaal conserveringsbuffer* van 2,5% die vanaf 1 januari 2016 geleidelijk moet worden opgebouwd. Om aan dit nieuwe minimum te voldoen zouden de grootbanken gezamenlijk hun kapitaalbasis met € 10 miljard moeten verhogen (tabel 2). Een belangrijk deel hiervan kan worden bewerkstelligd door herstructurering van bestaande instrumenten die niet of net niet aan de nieuwe kwaliteitscriteria voldoen. Voor systeemrelevante banken zullen aanvullende kapitaalseisen gelden, die later dit jaar zullen worden geconcretiseerd. Voor de kleinere banken zou de gemiddelde kapitaalratio dalen van 14,5% naar 12,3%. De meerderheid hiervan zou reeds voldoen aan de 7% streefwaarde, wat betekent dat de hoeveelheid op te bouwen kapitaal voor de kleine banken opgeteld beperkt is. De niet meer kwalificerende onderdelen van kapitaal zullen bij invoering overigens geleidelijk worden uitgefaseerd (grandfathering).

De belangrijkste reden voor de daling van de kapitaalratio's, die zich behalve bij de Nederlandse banken ook in de rest van de wereld aftekent, is de aanscherping van de definitie van kapitaal. Hierdoor daalt de kapitaalbuffer bij de Nederlandse grootbanken gemiddeld met ruim een kwart, waarbij het niet langer meenemen van *goodwill* een grote rol speelt (tabel 3). Verder dalen de kapitaalratio's door een toename van de risicogewogen activa, als gevolg van de strengere eisen voor sommige handelsboekposities en complexere activiteiten. De totale risicogewogen activa nemen voor Nederland met ruim 15% toe voor de grootbanken en met ruim 2% voor de kleinere banken. De strengere eisen voor tegenpartijkredietrisico spelen hierbij een belangrijke rol.

Voorts introduceert Bazel III een leverage ratio die een ongewogen risicomastaf is tussen activa en kapitaal. De leverage ratio van de Nederlandse grootbanken bedroeg op 31 december 2009 gemiddeld 3,2%, die van kleinere banken gemiddeld 2,9%. Achter deze gemiddelden gaat schuil dat een aantal banken nog niet aan een minimum leverage ratio van 3% voldoet, die naar verwachting per 1 januari 2018 een dwingend karakter zal krijgen.

Naast de bovengenoemde kapitaaleisen worden banken geacht om in tijden van snelle kredietgroei extra kapitaal op te bouwen, de zogeheten *contracyclische buffer*. De hoogte van de buffer kan oplopen tot het internationaal afgesproken maximum van 2,5%; dit wordt door de nationale autoriteiten vastgesteld voor uitzettingen op hun jurisdictie. De autoriteiten kunnen de opslag verder verhogen dan het internationaal afgesproken maximum van 2,5%, als dit als gepast wordt gezien in hun nationale context. Een toezichthouder op een buitenlandse bank hoeft dit extra gedeelte (ie. boven de 2,5%) niet op te leggen voor uitzettingen op het betreffende land als ze de noodzaak zelf niet ziet.

Het vertrekpunt bij de contracyclische buffer is een door het Bazels Comité ontwikkelde indicator, die de buffer koppelt aan de verhouding tussen de kredietverlening en het nationale inkomen. Indien de opslag in het verleden reeds zou zijn toegepast, zouden banken voor hun uitzettingen in Nederland vanaf medio jaren negentig met deze additionele eis zijn geconfronteerd. Door snelle kredietgroei zou de buffer zelfs het niveau van 2,5% extra kapitaal hebben bereikt. Dit impliceert overigens niet dat banken door de contracyclische buffer op korte termijn worden genooddaakt hun kapitaal fors uit te breiden. Het voorschrift is namelijk dat een eventuele contracyclische bufferopslag, net zoals de conserveringsbuffer, pas in 2016 op geleidelijke wijze van start gaat. Bovendien kan worden geconstateerd dat, als gevolg van de geringe kredietgroei, de bufferopslag op dit moment flink daalt. Los hiervan is van belang dat de buffer uitdrukkelijk is bedoeld om op in te teren tijdens een crisis. Waarschijnlijk zouden de autoriteiten, indien de contracyclische buffer reeds bestond, deze de afgelopen jaren daarvoor hebben vrijgegeven.

Tot slot worden met Bazel III twee liquiditeitseisen geïntroduceerd: de *liquidity coverage ratio* (LCR) en de *net stable funding ratio* (NSFR). De LCR meet of banken voldoende liquide activa van hoge kwaliteit aanhouden om een 1-maands stressscenario op te vangen. Daarnaast verplicht de NSFR dat langerlopende uitzettingen minimaal met een bepaalde mate aan stabiele financiering worden gedekt, zoals bijvoorbeeld lange termijn wholesale funding of deposito's van retail klanten. De horizon die daarbij in acht wordt genomen is een jaar. Voor Nederlandse grootbanken bedraagt de

LCR gemiddeld 81% en de NSFR gemiddeld 90%, waarmee ze in de buurt liggen van de grootbanken wereldwijd waarvoor de LCR gemiddeld 83% bedraagt en de NSFR gemiddeld 93% (tabel 4). De LCR bedraagt voor de kleinere banken 161% en de NSFR 98%. Met deze cijfers wordt overigens geen rekening gehouden met overschotten bij sommige banken en met mogelijke verschuivingen in bijvoorbeeld de funding- en leenprofielen van banken. Zo zal de LCR voor het bankwezen hoogstwaarschijnlijk verbeteren naarmate uit hoofde van de NSFR de balans op stabielere wijze wordt gefinancierd. Verder zal de LCR pas op 1 januari 2015 een minimumstandaard worden en de NSFR op 1 januari 2018.

Tabel 1. Gemiddelde kapitaalratio's per bankengroep, peildatum 31 december 2009

	CET1		Tier 1		Totaal	
	Oud*	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw
<i>Grootbanken</i>						
Nederland	9,3	5,8	12,0	8,7	14,2	10,8
Europa	10,7	4,9	10,3	5,6	14,0	8,1
Internationaal**	11,1	5,7	10,5	6,3	14,0	8,4
<i>Kleinbanken</i>						
Nederland	14,5	12,3	14,7	12,3	17,2	12,8
Europa	11,1	7,1	10,3	7,6	13,1	10,3
Internationaal	10,7	7,8	9,8	8,1	12,8	10,3

* *Schatting vanwege het ontbreken van een uniforme definitie van CET1 onder Bazel II.*

** *Europa is geen subset van internationaal. Met internationaal wordt hier de landen bedoeld die lid zijn van het Bazels Comité.*

Bron: BIS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010; CEBS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010, en interne berekeningen.

Tabel 2. Tekort aan kwalificerend kernkapitaal om per 31 december 2009 aan de nieuwe eisen te voldoen (in mrd €)

	Benodigd voor 4,5% CET1	Benodigd voor 7% CET1*
<i>Grootbanken</i>		
Nederland	0	10
Europa	53	263
Internationaal	165	576
<i>Kleinbanken</i>		
Nederland	0	0 **
Europa	9	28
Internationaal	8	25

* *Nota bene:* dit bestaat uit het minimum van 4,5% plus de aanvullende *kapitaal conserveringsbuffer* van 2,5%.

** *Nota bene:* niet alle kleine banken zijn meegenomen in deze BIS cijfers.

Bron: BIS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010; CEBS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010, en interne berekeningen.

Tabel 3. Effect van de nieuwe aftrekposten op het CET1 kapitaal, procentuele wijziging

	Totale procentuele afname van CET1	Goodwill	Andere immateriële activa	Significante investeringen in financiële instellingen	Uitgestelde belastingvorderingen	Mortgage servicing rights*	Overschot boven de 15% limiet	Overige
<i>Grootbanken</i>								
Nederland	-24,4	-6,8	-4,1	-3,3	-2,5	0,0	0,0	-7,6
Europa	-42,1	-19,8	-4,4	-5,0	-6,3	0,0	-1,8	-4,8
Internationaal	-41,3	-19,0	-4,6	-4,3	-7,0	-0,4	-2,4	-3,6
<i>Kleinbanken</i>								
Nederland	-13,5	-4,8	-2,9	0,0	-1,9	0,0	0,0	-3,8
Europa	-33,4	-12,4	-3,1	-8,9	-2,9	0,0	-1,4	-4,7
Internationaal	-24,7	-9,4	-2,3	-5,5	-2,8	0,0	-1,0	-3,7

Bron: BIS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010; CEBS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010, en interne berekeningen.

* *Toelichting*: MSR's zijn niet-financiële activa die bijproduct zijn van het securitisatieproces. De verkoper van de gesecuritiseerde leningen behoudt het recht om te leningen te administreren (servicing) tegen ontvangst van een fee.

Tabel 4. Liquiditeitsratio's (in %)

	LCR	NSFR
<i>Grootbanken</i>		
Nederland	81	90
Europa	67	87
Internationaal	83	93
<i>Kleinbanken</i>		
Nederland	161	98
Europa	91	94
Internationaal	98	103

Bron: BIS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010; CEBS, 'Results of the comprehensive quantitative impact study', December 2010, en interne berekeningen.